

A virágvasárnapi körmenet során, illetve a templomba történt bevonulás közben énekelhető az alábbi himnusz:

agnum sa-lú-tis gáu-di-um! Læ-té-tur omne sæ-cu-

lum: Hiesus redemptor gén-ti-um sa-ná-vit orbem lángui-

dum.¹

2. Sex ante pasce féries advénit in Bethánia
ibi pie post tríduum resuscitávit Lázarus.

3. Nardi María pistici sumpsit libram mox óptimi
unxit beata Domini pedes lavándo lacrimis.

4. Post hec iugáli óbtimi Hiesus etérnus árbitér
pullum sedébat ínclitus pergébat Hierosólimam.

5. O quam stupénda píetas! mira Dei cleméntia
sessor asélli fieri dignánter auctor séculi.

6. Ramos viréntes sumpserit palmas recitat téneras
exulta ducis filia syon matris & íubila.

7. Nos ergo tui fámuli currámus omnem óbviam
preces postámus mente canámus glória.

---

¹ Graduale (Brescia, XI. sz. MA 239/Gamma III.18/, 141-142.)

agnum sa-lú-tis gáu-di-um! Læ-té-tur omne sæ-cu-

lum: Hiesus redémptor gén-ti-um sa-ná-vit orbem lángui-

dum.² A- men.

2. Sex ante pasche férias advénit in Bethánia
hubi pie post tríduum resuscitávit Lázarus.

3. Nardi María pístici sumpsit libra mox óptimi
uncxit beátos Dómini pedes rigando lácrimis.

4. Post hec iugális ásine Iesus supérnum árbiter
pullum sedébat ínclitus pergébat Ierosólimam.

5. O quam stupénda píetas! mira Dei cleméncia
sessor ascélli fieri dignátur auctor séculi.

6. Olim prophéta présius predíxit almo Spíritu:
exulta dicens filia Sion satis & iúbila.

7. Rex ecce tuus húmilis noli timére véni&
pullum iugális résidens tibi benígnus páciens.

8. Ramos viréntes sumpserit palmas recisas téneras
turba precessit óbviám regi perhemni plúrima.

---

² Plenarmissale X. sz. 1. fele, BSB Clm 3005, 96r

9. Cecus sequens & praevious sanctoque pleno Spírítu
clamábant in altíssimi osanna David filio.

10. Quidam salútem proprius viam tegébant véstibus
plurésque flores cándido iter parábant Dómino.

11. Ad cuius omnis cívitas commóta ingríssum trémuit
hebraea proles aurea laudes ferebat debitas

12. Honor decus impérium sit Trinitátis únice
Patri Nato Paraclito per infiníta secula. Amen.

agnum sa-lú-tis gáu-di-um! Læ-té-tur omne sæ-cu-
lum: Iesus redémptor génti-um sa-ná-vit orbem lánguidum.

A-men.³

2. Olim prophéta præscius prædixit almo Spíritu:
„Exsulta, dicens, fília Sion, satis et iúbila.”

3. Rex ecce tuus húmilis, noli timére, véniet
pullum iugális résidens, tibi benígnus pátiens.

4. Ramos viréntes sumpserat palma recisos ténera
turba, procéssit óbviám Regi perénni plúrima.

5. Cœtus sequens et prævius, sanctóque plenus Spíritu,
clamábat: „In altíssimis hosánna David Fílio.”

6. Quidam solútis stróphiis viám tegébant véstibus,
plurésque flore cándido iter parábant Dómino.

7. Ad cuius ómnis cívitas commóta_ingréssum trémuit,
hebræa proles cándido iter ferébant Dómino.

8. Nos ergo tanto lúdici currámus omnes óbviám,
palmas geréntes glóriæ mente canámus sóbria.

---

³ *Antiphonale Missarum iuxta ritum Sanctæ Ecclesiæ Mediolanensis*, 167.

9. Honor, decus, impérium sit Trinitáti únicae,
Patri, Nato, Paráclito per infiníta sæcula. [Amen.]

vagy az alábbi dallamok:

a)

agnum sa-lú-tis gáu-di-um! Læ-té-tur omne sæ-cu-
lum: Iesus redémp-tor génti-um sa-ná-vit orbem lánguidum.

The musical notation for version a) consists of two staves. The first staff begins with a square neume on a four-line staff, followed by a series of square neumes. The second staff continues the melody with square neumes. The text is written below the staves.

Amen.⁴

b)

agnum sa-lú-tis gáu-di-um! Læ-té-tur omne sæ-cu-
lum: Iesus redémp-tor génti-um sa-ná-vit orbem lánguidum.

The musical notation for version b) consists of two staves. The first staff begins with a square neume on a four-line staff, followed by a series of square neumes. The second staff continues the melody with square neumes. The text is written below the staves.

Amen.⁵

---

⁴ CDN-Hsmu M2149.L4, 108r

⁵ NL-Uu 406, 86v

vagy magyar nyelven a fenti dallamok egyikén:

1. Üdvünknek boldog ünnepe! Ujjongnak mind a századok:
Jézus, megváltó Istenünk világnak gyógyulást hozott.
2. Hat nap, hogy Húsvét eljövend, Betániába látogat,
hol Lázárt sírból kelti fel, ki negyednapja már halott.
3. Drága kenettel gazdagon siet az Úrhoz Mária,
Krisztusnak lábát megkeni, s könnyekkel bőven öntözi.
4. S hogy megtörténtek mindezek, Jézus, ki legfőbb Mesterünk,
szamárcsikóra ülve fel, Jeruzsálembe érkezik.
5. Isten kegyelme mily csodás! jósága hozzánk végtelen!
kicsiny számaron jön közénk, ki a világot alkotá!
6. Így szólt Lélekkel ihletett próféta ősi szózata:
„Sion leánya, vigadozz, ujjongó szívvel várakozz!”
7. Urad, királyod íme jó, nézd, mily szerény, mily egyszerű,
számaron ülve trónol Ő: türelmes és kegyes király!
8. A pálmafák friss ágait, zöld fák levágott lombjait
lengetve mennek mind elé, s köszöntik az örök Királyt.
9. Ujjong körötte nagy tömeg, s Lélekkel telve így kiált:
„Hozsanna néki, üdv legyen Dávid Fiának szüntelen!”
10. Levetvén íme köntösük, elé a földre fektetik,
mások, hogy díszes út legyen, hintik virágok szirmait.
11. Forrong a város nyugtalan, mert hallja hírét jöttinek,
de méltón zengik énekét seregben mind a gyermekek.

12. Ha majd Bíróként újra jó, menjünk mi is az Úr elé,
az üdv pálmáját lengetvén szívünkben zengjük énekét.

13. Az ország, fény és tisztelet a Háromságos Istené,
Atya, Szülött, Vigasztaló: most és örökkön örökké. Ámen.

A *Magnum salutis gaudium* kezdetű himnusz a Jn 12,1-16, valamint a szinoptikus evangéliumok elbeszélésének verses összefoglalása. A himnusz keletkezését több kutató a VII-IX. század között időszakra helyezi. A középkor folyamán sok helyütt akár a virágvasárnapi körmenet, akár a zsoltosok során is énekelték. Ma is szerves része az ambrozián liturgikus hagyománynak. Az úgynevezett Római-Német Pontifikálé tanúsága szerint Theodulfus Gloria, laus et honor tibi sit kezdetű himnuszát követően énekelték. Az első versszak dicsőítő sorai Jézus megváltó és gyógyító tevékenységére utalnak (vö. Mt 4,23). A második és harmadik versszak Jézus Betániában történt megkenéséről tudósít (Jn 12,1-8) – Lázár, Márta és Mária az Olajfák hegyétől délkeletre eső faluban laktak, Betániában (jelentése: a barátság háza, ma El Azarije, korábban valószínűleg Ananeja Neh 11,32), pontosabban 15 stádiumra (2,77 km = 1 stádium 185m) a hegytől. Jézus tehát ebben a faluban töltötte a szenvedése előtti napokat (szombattól csütörtökig), barátai házában; ebben a faluban költötte el a vacsorát a leprás Simon házában (Mk 14,3-9); itt öntött Mária illatos nárdus-olajat öntött az Úr lábaira. A 4-11. versszakok a Jeruzsálembé történt bevonulást szedik versbe. Jézus az Olajfák-hegye (et-Tur) felől közeledik a Szent Városhoz. A hegy már korai időkben is az imádságnak szentelt terület volt (vö. 2Sám 15,30-32); Zakariás próféta szerint itt lesz az Úr végső megjelenése (vö. Zak 14,3-4). Minthogy a hegynek rossz volt a vízellátása, kevés település feküdt rajta. Egyik ilyen majorság Betfagé volt (héb. az éretlen fügek háza, Órigenész szerint állkapcsok háza, ma Rász-es-Sijah). Jézus

erről a helyről küldte előre két tanítványát a szemközi faluba, a Lázár feltámasztásáról szóló történetből ismert Betániába. Itt a tanítványok Jézus szavai szerint találtak egy nőstény szamarat csikójával, ezeket gazdájuk –, aki vagy egy egyszerű betániai lakos volt, vagy az ünnepi sokaság miatt ott dolgozó szamárhajcsár – szó nélkül átengedte az Úr (vö. *Jn 13,13*) használatára, akinek szüksége volt rájuk. Hasonló parancsot ad Jézus tanítványainak a húsvéti vacsora előkészítését illetően is, néhány nap múlva (vö. *Mt 26,18*). Máté leírásában Jézus beteljesítette a prófétai jövendöléseket (vö. *Iz 62,11; Zak 9,9*). „Íme, az Úr tudtul adta a föld végéig: »Mondjátok Sion leányának: Íme, szabadításod jön; íme, fizetsége vele van, és szerzeménye a színe előtt.» (Iz 62,11) – Máté az izajási prófécia első szakaszát idézi. A Kr.e. V. században működő próféta könyvének központi témája Sion helyreállítása (vö. *Iz 60-62*), ennek egyik témája a népek zarándoklata és Sion dicsősége. Az *Iz 61,4-62,9*-ben a próféta boldogan énekel Sion dicsőségéről, majd megfogalmazza a 62,11-ből ismert gondolatait, mintegy záradékként. A Máté által idézett másik prófécia Zakariástól származik: „Felette örvendezzel, Sion leánya; ujjongj, Jeruzsálem leánya: íme, bevonul hozzád királyod, igaz ő és megszabadít; szegény ő és számaron ül, számarcanca fiatal vemhén” (*Zak 9,9*) – a Nagy Sándor uralkodása idején (Kr.e. 332 után) működő próféta már az újjáépített templomot szemléli és megjövendöli (héb. massa) a béke királyának bevonulását Jeruzsálembe, akivel megkezdődik a messiási szabadság korszaka. A próféta működésének történelmi háttérben nagy megosztottságot, rossz vezetőket és a külső ellenségek szorongató jelenlétét sejtünk. A próféta által jövendölt király igaz lesz (héb. caddik), vagyis teljes mértékben beteljesíti Isten akaratát; őt Isten vezeti győzelemre és megmenti életét (héb. nosa), mégpedig a Zsolt 33,16 szóhasználatának értelmében. Máté a zakariási próféciaival szemlélteti Jézus béketeremtő és szelíd személyét (vö. *Mt 11,29-30*). Az ünnepre összegyűlt nép

megérti ugyan, hogy Jézus Messiásként vonul be a Városba, de nem érti Jézus jelképes cselekedetének teljes mélységét. Jézus az ún. Szusza-kapun keresztül vonult be a Városba (Ez a kapu elpusztult, köveiből építették az ún. Arany-kaput, görögül thüra horaia. A keresztések idején ezt kétszer nyitották ki: Virágvasárnap és a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén. Szulejmán szultán babonás félelemből befalaztatta). A Jézust köszöntő tömeg faágakkal, talán olajfa- vagy a függetlenséget jelképező pálmaágakkal vonult eléje és Hozsanna! kiáltással köszöntötte (héb. hosianna: segítségért imádkozom! / kérünk, mentes meg!) Ezzel a kiáltással eredetileg a hadba vonuló királyt kísérte a nép (vö. *2Sám 14,4; 2Kir 6,26*). Később a kiáltás sajátosan liturgikus kifejezéssé alakult át (vö. *Zsolt 113-118*). Jézusig 500 éven keresztül nem köszöntött és kísért megmentő (megváltó) hadjáratba vonuló királyt Jeruzsálem.

Érdekességként megjegyezzük, hogy Jézus nem lóháton, fegyverrel és vértékben vonul hadba az ember megváltásáért, hanem számárháton, szelídséggel és békével. Máté idézi a 118. zsoltárt – „Nyújts, ó Uram, segítséget, adj, ó Uram, jó sikert! Áldott, aki az Úr nevében jön! Áldunk az Úr házából titeket.” (*Zsolt 118,25-26*) – egyikét azon hálaénekeknek, amelyeket az ünnepre zarándokló nép szokott énekelni. Nem ez az első alkalom, hogy Jézusnál könyörületért esdekelnek, gondoljunk csak a két vakra, akik követték őt (vö. *Mt 9,27*). A városlakók kérdezték is egymást: Ki ez? A válasz egyszerű volt: Jézus, a próféta, a galileai Názáretből (vö. *Mk 6,15; Lk 7,16.39; Jn 7,40.52*). A próféta, aki Dávid fia. Órigenész ezt a magyarázatot fűzi hozzá: „amikor Jézus az igazi Jeruzsálembe belépett, az erős mennyei angyalok csodálkozva kérdezték: Ki ez a dicsőség királya? (*Zsolt 23,8*)” (In Matth. tract. 15) Végül a himnusz Theodulfus himnuszához hasonlóan Jézusra, mint bíránkra tekint abban a reményben, hogy őt a végső napon is az erényes életben elnyert pálmaágakkal köszönhetjük.